

Nestkaartenproject maakt vervroeging eileg zichtbaar

In de database van het Nestkaartenproject van SOVON zitten de gegevens van meer dan 160.000 nesten. Ze bevestigen de trend uit verschillende onderzoeken; veel vogels beginnen eerder met broeden. SOVON probeert nu zoveel mogelijk nieuwe waarnemers geïnteresseerd te krijgen.

Sinds 1995 verzamelt SOVON met het 'Nestkaartenproject' gegevens over de lotgevallen van individuele vogelnesten. Om veranderingen in broedvogelaantallen te kunnen verklaren, is het immers belangrijk om informatie te hebben over trends in broedsucces. Hierbij werken we samen met organisaties als Werkgroep Roofvogels Nederland en Steenuil Overleg Nederland. Aan de deelnemers van het Nestkaartenproject vragen we om per broedsel een aantal relevante gegevens te registreren, waaronder het aantal eieren en/of jongen tijdens elk nestbezoek. Inmiddels zijn in de database de gegevens van 161.000 nesten beschikbaar.

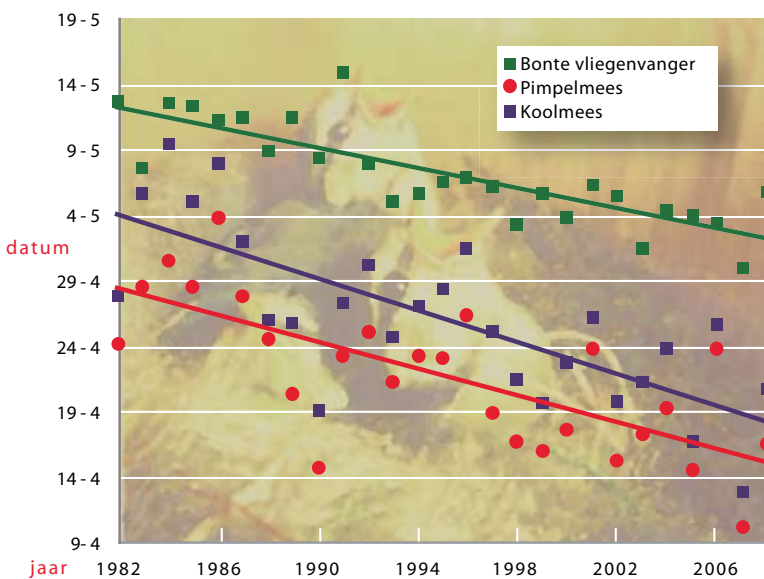
bossen heeft dit gevolgen voor het broedsucces; daar nemen veel populaties inmiddels af, zo toonden onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen aan.

Trend is onderdeel Graadmeter Fenologie

De vervroeging van eileg is niet alleen geconstateerd bij de drie hier genoemde holenbroeders, maar ook bij veel andere zangvogels. Op basis van de gegevens van enkele tientallen soorten wordt een jaarlijks geüpdate trend in gemiddelde eilegdatum berekend, die onderdeel is van de Graadmeter Fenologie (figuur 2). Met deze graadmeter wil de rijksoverheid een vinger aan de pols houden van de effecten van klimaatverandering op de natuur. Ze wordt bijvoorbeeld opgenomen in het Natuur- en Milieucompendium (zie <http://www.milieuennatuurcompendium.nl>) en in de verplichte jaarlijkse rapportage van Nederland in het kader van de Conventie voor Biodiversiteit.

Doe mee aan het Nestkaartenproject

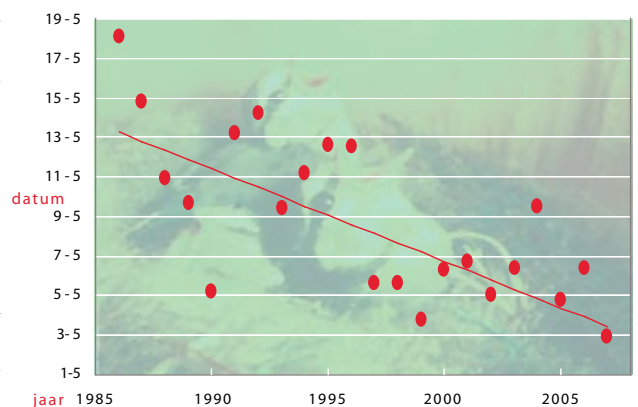
Iedereen kan in principe meedoen aan het Nestkaartenproject; ook in het verloop van dat ene merelnest bij u in de tuin zijn we geïnteresseerd! Kijk voor meer informatie over achtergronden, werkwijze in het veld, gedragsregels – bij het zoeken en controleren van nesten is voorzichtigheid geboden! – en aanmelding op www.sovon.nl/nestkaart. Speciaal voor mensen die zich met nestkastjes bezig houden is onlangs een landelijk platform opgericht, NESTKAST, waarin diverse organisaties participeren. Meld u aan via nestkast@nioo.knaw.nl. Met meer nestgegevens van (holenbroedende) zangvogels kunnen we onderzoeksvragen gedetailleerder beantwoorden en de Graadmeter Fenologie verbeteren. ●

Figuur 1. Gemiddelde start van de eileg voor bonte vliegenvanger, pimpelmees en koolmees in de periode 1982-2008 (gegevens NEM, SOVON/CBS).

Aangepaste timing van eileg

Het volgen van veranderingen in de timing van broeden is een tweede doel van het Nestkaartenproject. Dat sommige vogels de laatste decennia steeds vroeger in het jaar zijn gaan broeden, is al uit verschillende onderzoeken naar voren gekomen. De gemiddelde start van de eileg van de bonte vliegenvanger blijkt in Nederland sinds 1982 met ongeveer 10 dagen te zijn vervroegd (figuur 1). Pimpelmees en koolmees broeden tegenwoordig zelfs 13, respectievelijk 16 dagen eerder dan voorheen. De vogels reageren daarmee op de hogere temperaturen in de winter en het vroege voorjaar; die zorgen ervoor dat de bomen eerder uitlopen en insecten eerder actief worden. Dat wil overigens niet zeggen dat deze aanpassing afdoende is om de timing van het uitkomen van de eieren in de pas te laten lopen met de piek in voedselbeschikbaarheid voor de nestjongen. Zo is de periode tussen terugkeer in de broedgebieden en eerste eileg van de bonte vliegenvanger wel erg kort geworden. Vooral in rijke loof-

Figuur 2. Veranderingen in gemiddelde eilegdatum van 40 soorten zangvogels (gegevens NEM, SOVON/CBS).